میدان بهارستان

گزارش نتایج حاصل از اجرای قانون مبارزه با پولشویی

■ کاظم دلخوش، عضو کمیسیون اقتصادی مجلس روز گذشته گزارش این کمیسیون را درباره نتایج حاصل از اجرای قانون مبارزه با پولشویی در صحن علنی مجلس قرائت کرد. براساس این گزارش، برای مبارزه با پولشویی، کارگروه ویژه تدوین آیین‌نامه اجرای قانون مبارزه با پولشویی با حضور نمایندگان وزارتخانه‌ها و دستگاه‌های عضو شورای‌عالی مبارزه با پولشویی و تصویب آن در هیات وزیران و تایید ریاست جمهوری تشکیل می‌شود؛ این قانون، اصلی‌ترین اقدامی است که برای مبارزه با پولشویی در کشور تصویب شده است. در این گزارش آمده است: جرم پولشویی و تطهیر پول با توجه به ارتباطی که با جرایم سازمان‌یافته و مفاسد اقتصادی از جمله قاچاق مواد مخدر، قاچاق اسلحه، قاچاق انسان، قاچاق مشروبات الکلی و کالا، سرقت، اختلاس، ارتشا و دیگر فعالیت‌های مجرمانه دارد، آثار مخرب اقتصادی، سیاسی، امنیتی و اجتماعی دارد. در این گزارش آمده است: براساس قانون، شورای‌عالی مبارزه با پولشویی به عنوان عالی‌ترین نهاد متولی این مبارزه به شمار می‌رود، از این رو شورای‌عالی مبارزه با پولشویی با ترکیب اعضای زیر تشکیل می‌شود: ۱- وزیر امور اقتصادی و دارایی (رییس شورا) ۲- وزیر اطلاعات ۳- وزیر بازرگانی ۴- وزیر کشور ۵- رییس کل بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران. کمیسیون اقتصادی راهکارهایی را هم برای اجرای هر چه بهتر قانون پولشویی ارایه داده است: برگزاری مستمر و منظم جلسات شورای‌عالی مبارزه با پولشویی، تسریع در ایجاد زیرساخت‌های مقرراتی و اجرایی با نهایی کردن دستورالعمل‌ها و مکانیزم‌های اجرایی مبارزه با پولشویی در نظام بانکی، تسریع در رفع کلیه ایرادات وارده به آیین‌نامه اجرایی قانون مبارزه با پولشویی، ضرورت ارایه گزارش مستمر عملکرد بانک‌های دولتی و خصوصی و موسسات مالی و اعتباری در پایگاه اطلاع رسانی اینترنتی با توجه به لزوم انعکاس داخلی و بین‌المللی عملکرد واحدهای مبارزه با پولشویی، ضرورت هماهنگی میان دبیرخانه شورای‌عالی مبارزه با پولشویی و رسانه‌ها، اعمال نظارت و کنترل موثرتر نهادهای ناظر بر بازار مالی از جمله بانک مرکزی و وزارت امور اقتصادی و دارایی به منظور جلوگیری از گسترش بازار غیرمتشکل پولی و ایجاد شکاف در بدنه گردش مالی کشور، پرهیز از افزایش صندوق‌های قرض‌الحسنه و موسسات مالی و تعاونی‌های اعتبار فاقد مجوز به عنوان بستر و کانونی برای پولشویی.

افزایش پنج‌ساله دوران خدمت نیروهای اطلاعاتی

■ نمایندگان به فوریت طرحی رای دادند که برای استفاده از تجربه نیروهای اطلاعاتی، پنج سال به دوره خدمت آنها افزوده شد. به گزارش خبرآنلاین، روح‌الله حسینیان، نماینده تهران طراح این طرح بود که یادآورشد: نیروهای وزارت اطلاعات؛ مرکب از نیروهای سپاه و کمیته‌ها و اطلاعات ریاست جمهوری هستند که از سال ۵۸ این وزارتخانه را تشکیل دادند. این افراد در حال حاضر در معرض بازنشستگی هستند و مطابق ماده ۵۷ قانون استخدامی این وزارتخانه، باید وزارت اطلاعات را ترک کنند. وی افزود: اما به این ترتیب این وزارتخانه از منابع انسانی باتجربه خود خالی می‌شود و نیروهای جدید هم نمی‌توانند از تجربیات نیروهای سابق بهره‌مند شوند. در حالی که نیروهای سابق، توطئه‌های مختلفی را در این ۳۰ سال خنثی کردند و باید از تجارب‌شان استفاده شود.

توضیح صالحی در مورد دعوت از شاه اردن

■ فراکسیون روحانیون از وزیر خارجه دعوت کرده است تا توضیحاتی در مورد بحرین و نیز دعوت از شاه اردن ارایه دهد. به گزارش ایسنا، محمدتقی رهبر با بیان اینکه در موضوع بحرین با وزیر خارجه اتمام حجت می‌کنیم، گفت: ما روحانیون نمی‌توانیم مقابل کشتار بحرین بی‌تفاوت باشیم. اینجا بحث انسانیت و اسلامیت مطرح است و نه شیعه و سنی. وی با اشاره به مباحثی مبنی بر دعوت از شاه اردن جهت سفر به تهران گفت: شاه اردن از نوکران مستقیم آمریکا است و ما از وزیر خارجه می‌خواهیم که در مورد این دعوت توضیحات لازم را ارایه دهد.

ادامه حرف اول

رشدی بی‌سابقه در بودجه

■ نمایندگان نیز با علم به این موضوع مجوز ۲۰هزار میلیارد تومانی را در قالب تنخواه به تصویب رساندند تا از این رهگذر فرصت مناسب برای رسیدگی به لایحه بودجه را داشته باشند. از رقم و نوع تخصیص تنخواه که بگذریم نکته قابل تامل نوع محاسبات دولت و چگونگی هزینه‌کرد این تنخواه است که به نظر می‌رسد باید منتظر ماند و دید که آیا دولت عملکرد قابل قبولی در قبال تنخواه خواهد داشت.

***نماینده سابق مجلس اقتصاددان و استاد دانشگاه**

حسین شاه‌حسینی در گفت‌وگو با شرق:

مصدق همیشه در خدمت مردم بود

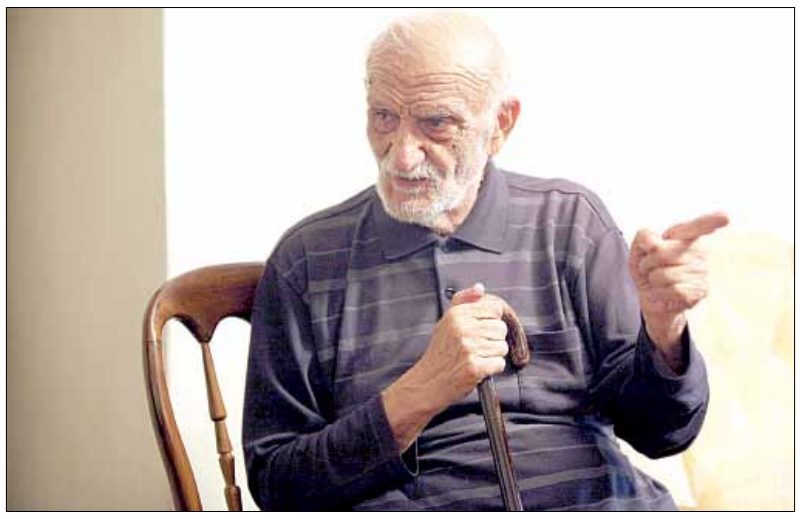

عکس: امیر جدیدی، شرق

گروه سیاسی - ریحانه طباطبایی: ۶۰ سال از زمانی که مردم ایران یکدل و یک صدا خواستار ملی شدن صنعت نفت و قطع شدن دست بیگانگان از منابع ملی کشور شدند، می‌گذرد. حرکت آزادی‌خواهانه مردم ایران با مدیریت دکتر محمد مصدق نه تنها در داخل کشور تاثیرگذار بود و سبب‌ساز ملی‌شدن نفت شد که در دنیا نیز تاثیر بسزایی گذاشت و پس از آن بسیاری از کشورها چون مصر از این حرکت ملی ایرانیان درس گرفتند و آن را سرمنشاء حرکات خود قرار دادند. از آن روزها خاطرات و داستان‌های بسیاری نقل شده و هر کس نیز با توجه به اطلاعات و تحلیل‌های خود تاریخ آن روزها را نوشته است. گفت‌وگوی زیر نیز روایت دیگری است از روزهای ملی‌شدن نفت با حسین شاه‌حسینی، رییس تربیت‌بدنی دولت موقت و از جمله فعالان سیاسی که روزهای ملی‌شدن نفت را به چشم خود دیده و در مبارزات ضداستعماری و استبدادی شرکت داشته است.

از حال و هوای ایران آن روزها بگویید از زمانی که مردم در شور و شوق ملی کردن نفت و مبارزه با استبداد و استعمار بودند؟

تمام جو و حال و هوای سیاسی آن روزهای ایران به‌طور دربست در اختیار مردم بود و نیروهای سلطنت قادر به مهار موج آزادی‌خواهانه‌ای که فراگیر شده بود، نبودند. آن زمان اتحاد و وحدتی مثال زدنی بین تمام نیروها به وجود آمده بود که خیلی ارزشمند بود. حزب توده آن زمان نظریاتی داده بود که عمدتا با شکست روبه‌رو شده بودند و از طرفی دیگر آنها فقط با ملی شدن نفت جنوب موافق بودند و با ملی شدن نفت شمال مخالفت می‌کردند. از آنجا که نظریات حزب توده شکست خورده بود و بدنه حزب توده هم اعتقاد پیدا کرده بودند که رهبرانش به آنها خیانت می‌کنند در نتیجه نیروهای ملی که به واقع به فکر ایران بودند، توانستند جامعه را به حرکت اندازند. از این‌رو انسجام نیروهای مردمی سبب شد تا نیروهایی که طرفدار شاه بودند، نتوانند در پیشبرد اهداف خود که یکی از آنها به قدرت رساندن سد ضیاءالدین بود، موفق شوند. در این میان نقش مهم آیت‌الله کاشانی از اهمیت بسیاری برخوردار بود. ایشان در جامعه و در بین قشر مذهبی و مردمی نفوذ بسیاری داشتند. البته در بحث ملی شدن صنعت نفت سایر روحانیان نقشی نداشتند. آیت‌الله کاشانی سابقه مبارزات سیاسی و ضد انگلیسی را در کارنامه خود داشت و در جریان استقلال عراق از انگلیس نیز نقش بسیار موثری داشتند و مورد تایید ملت ایران نیز بودند؛ به همین دلیل او را به عنوان نماینده مجلس دوره ۱۴ و ۱۶ انتخاب کرده بودند. نباید نگاه کرد به اینکه در حال حاضر دانشگاه‌ها وسعت پیدا کرده‌اند و می‌توانند اثرگذار باشند؛ آن زمان دانشگاه تهران هزار نفر دانشجو داشت و در نتیجه نمی‌توانست تاثیر گسترده‌ای در جامعه بگذارد. به این ترتیب روشنفکران در کنار آیت‌الله کاشانی، توده‌های مردم را بسیج کردند، همه مردم از طبقه متوسط و تحصیلکرده و کارگر به پشتیبانی از دکتر مصدق پرداختند و به این ترتیب نفت ملی شد و ایشان نیز توانستند در دادگاه‌های بین‌المللی با تکیه به این پشتیبانی عظیم توفیق پیدا کنند.

روابط آقای کاشانی و مصدق چگونه بود؟

تا ۳۰ تیر روابط بین آیت‌الله کاشانی و دکتر مصدق بسیار حسنه بود. دولت‌های خارجی و عوامل شاه و خصوصا انگلیسی‌ها کوشش می‌کردند قدرت دکتر مصدق را توسط قدرت خود مردم از بین ببرند اما در این راه موفق نشدند. وقتی این توفیق را نتوانست به دست آورند نخست در ۳۰ تیر برنامه‌ای را ترتیب دادند تا به آن طریق دولت مصدق را سرنگون کنند که موفق نشدند برای همین مقدمه ایجاد تفرقه بین گروه‌ها را به وجود آورند. در این بین بهترین توطئه دور کردن آیت‌الله کاشانی از دکتر مصدق بود. ۳۰ تیر به وجود آمده بود و دکتر مصدق نیز به پشتوانه رای مردم در موفقیت بود و از همین رو آنها احساس ضعف می‌کردند و باید تفرقه‌افکنی را آغاز می‌کردند. از آنجا که شخص آیت‌الله کاشانی را نمی‌توانستند از دکتر مصدق جدا کنند پس سعی کردند تا بر فرزندانش تاثیر بگذارند و از آنجا مقدمات انتقادات اولیه کاشانی از مصدق پدیدار شد. در آن زمان مجلسی بر سر کار بود که بیشتر نمایندگان آن وابسته به قدرت‌های خارجی بودند و به دلیل آنکه نگذاشتند انتخابات دوره هجدهم به درستی برگزار شود تعداد کمی از دولتمردان ملی به مجلس راه یافتند و آن عدم اکثریتی را که شاه قصد داشت علیه دکتر مصدق به وجود آورد شکل گرفته و در نتیجه دکتر مصدق به این نتیجه رسید اگر بخواهد هر روز به این مجلس لایحه‌ای را بدهد مدت زمانی طول می‌کشد تا آن تصویب شود. از این رو او برای آنکه بتواند کاری انجام دهد باید مجلس همراه و همدلی می‌داشت. در آن زمان دکتر مصدق مشکلات سیاست خارجی را حل کرده بود، از دادگاه لاهه و شورای امنیت موفق بیرون آمده و کارش مورد تایید قرار گرفته بود. خلع ید را انجام داده و صنعت نفت را اداره می‌کرد و همینطور در فرآورده‌های نفت نیز به پیشرفت‌هایی رسیده و موازنه بودجه به وجود آمده بود. پس دشمنان مردم ایران و دکتر مصدق به تنظیم برنامه برای اختلاف‌افکنی بین رهبران مشغول شدند و تلاش کردند تا آیت‌الله کاشانی را در مقابل دکتر مصدق قرار دهند. شاه عناصری از اطرافیان این دو را تحت تاثیر خود قرار داده و اظهار کرده بود که به طور مثال شما که دارید با دکتر مصدق همکاری می‌کنید خودتان شخصیت‌های بزرگ ملی هستید و در ملاقات‌هایی که در پشت صحنه به وسیله ایادی خودش با اقلیتی که در دوره شانزدهم با مصدق همکاری می‌کردند مانند: حائری‌زاده، عبدالغدیر آزاد و دکتر وقاری و مکی و حتی دکتر فاطمی ترتیب داده بود، شروع کرد به ایجاد اختلاف با این عناوین که شما خود از شخصیت‌های جهانی هستید و جوان و او با اینکه مرد خوبی است اما سنش اجازه رهبری جامعه و کار سیاسی را نمی‌دهد، به همین دلیل و هم این که شایستگی لازم را دارید باید خود زمام امور را در دست بگیرید. این تحریکات و ایجاد قدرت‌های مجازی برای آنها و در عین حال مسایل داخلی مملکت و نزدیک شدن عوامل حزب توده و رهبری حزب توده با دولت انگلستان سبب شد تا دولت مصدق تضعیف شود. به‌طور مثال حزب توده برنامه‌ریزی می‌کرد که کارخانه‌ها تعطیل شود و کارگران درخواست اضافه حقوق کنند و همه اینها دکتر مصدق را فلج می‌کرد. تحریکات کم‌کم سبب شد تا آیت‌الله کاشانی نسبت به مصدق اعتراض و انتقاد کند. در خاطرات آیت‌الله سیدرضا زنجانی می‌خوانیم وقتی اختلافات بین این دو بالا می‌گیرد ایشان مراجعه می‌کند به آیت‌الله کاشانی که چرا با دکتر مصدق در گرفتن اختیارات مخالفت می‌کنید و در باره مشکلات‌شان صحبت می‌کند و تاکید می‌کند بر اینکه دکتر مصدق برای مردم تلاش می‌کند و باید انتخابات دیگری برای مجلس برگزار کند. او همچنین از آیت‌الله کاشانی می‌پرسد که چه شده و چرا ایشان با دکتر مصدق اختلاف پیدا کرده است؟ ایشان نیز پاسخ می‌دهد در تمام این مدت مصدق حرف من را گوش نکرده و از این جهت نمی‌توانم دیگر با او همکاری کنم. زنجانی می‌پرسد مگر به جای او کسی دیگری را سراغ دارید؟ آیت‌الله کاشانی نخست می‌گوید در وهله اول آقای حائری‌زاده و بعد سپهبد زاهدی، خب این اسامی به این معنی است که اختلافات به مرحله‌ای رسیده که آیت‌الله کاشانی جانشین مصدق را هم انتخاب کرده است. دشمنان به آتش اختلافات دامن زدند. در ابتدا وقتی که از آیت‌الله کاشانی می‌پرسند مصدق کیست؟ ایشان می‌گویند شخصیتی است که در مقابل انگلستان ایستاده و آن را به زانو در آورده اما بعدها آیت‌الله به مخبر اخبار الیوم می‌گوید که او می‌خواسته جمهوری اعلام کند. به طور مثال آیت‌الله کاشانی در همان دیدار به آقای زنجانی اظهار می‌کند که مصدق خیلی از نامه‌های ایشان را بی جواب گذاشته است. زنجانی پاسخ می‌دهد که آیا شما با دکتر مصدق صحبت کرده‌اید؟ او می‌گوید خیر. زنجانی می‌گوید: «اینطور نیست، نه تنها دکتر مصدق با شما مخالفتی نداشته بلکه موافق هم هست اما به هرحال شما یک روزی در مجلس بودید و کار سیاسی می‌کردید بهتر می‌دانید که مملکت کادر سیاسی خوب می‌خواهد. شما می‌نشینید اینجا با هندرسون ملاقات‌هایی می‌کنید بی‌آنکه دولت حتی در جریان باشد. مطالبی را آقازاده‌هایتان طرح می‌کند که به هیچ وجه‌من‌الوجوه مطابق با مصلحت دولت نیست. به همین دلیل است که دولت به بعضی خواسته‌هایتان عمل نمی‌کند. این دال بر بی‌اعتنایی نیست. شخص دکتر مصدق و همین‌طور دولت مصدق با شما مخالفتی نکرده و اینطور نیست که نامه‌هایتان را جواب ندهد. این آقایان که اطراف شما هستند داعیه‌های مشاغلی هم دارند مانند دکتر شروین‌ها، آقای تقدس زاده‌ها، محسن بیگدلی‌ها و شمس قنات‌آبادی‌ها که انتظار دارند که در راس همه امور باشند. در شرایط کنونی ما از نظر سیاست خارجی داریم جنگ می‌کنیم و باید در عوامل داخلی محتاط‌تر و آرام‌تر عمل کنیم نباید چنین اتفاقاتی بیفتد.» در آن زمان کمی هرج و مرج به وجود آمده بود به طور مثال آیت‌الله کاشانی یک دفعه از ایران نماینده به کنفرانس صلح می‌فرستاد. همین آمریکا مرتب ایران را یک کشور کمونیستی معرفی می‌کرد. آنهایی نیز که منافع‌شان به خطر افتاده بود تحت تاثیر عوامل خارجی و عوامل داخلی وابس‌ته روز به روز این تحریکات را دامن می‌زدند.

> **نکته**
> دشمنان مردم ایران به تنظیم برنامه برای اختلاف‌افکنی بین رهبران مشغول شدند و تلاش کردند تا آیت‌الله کاشانی را در مقابل دکتر مصدق قرار دهند. شاه عناصری از اطرافیان این دو را تحت تاثیر خود قرار داده بود

جریان آن نامه چیست که آیت‌الله کاشانی به دکتر مصدق می‌دهند و هشدار کودتا می‌دهند؟

گفته شده این نامه توسط آقای قشقایی فرستاده شده و تا به امروز هم مورد تایید قرار نگرفته است. حتی آقای قشقایی هم در خاطرات خود می‌نویسند که چنین چیزی به هیچ عنوان وجود نداشته و صحت ندارد. این مطلب را آقای سالمی که از بستگان آیت‌الله کاشانی بود تعریف کرده‌اند در حالی که ایشان در هیچ یک از مبارزات ملی شدن صنعت نفت حضور نداشته است. بعد از کودتای ۲۸ مرداد این نامه انتشار پیدا کرد و ذهنیتی است که علیه دکتر مصدق ساختند. آیت‌الله کاشانی در اواخر عمرشان البته بسیار از اتفاقات پیش آمده ناراحت بودند و به دفعات با مرحوم سید رضا زنجانی، مکی و موسوی رضوی وارد مذاکره شدند تا شاید تفاهمی ایجاد شود که زمینه تفاهمات ایجاد نشد.

افرادی هم در اطراف دکتر مصدق بودند که او را هم از آیت‌الله کاشانی دور کنند؟

در اطراف هر شخصیت سیاسی همیشه یک عده جمع می‌شوند و این تاثیرپذیری به این بستگی دارد که آن شخصیت چقدر ضعف داشته باشد. دکتر مصدق مبارزات سیاسی زیادی کرده بود و در طول زندگی‌اش همیشه مشغول فعالیت سیاسی بود. از آن روزی که حاکمیت فارس را به او دادند تا روزی که در کابینه قوام‌السلطنه بوده را اگر نگاه کنید، می‌بینید در تمام جهات سیاستمدار مستقلی بوده است. ایشان همیشه با همه مشورت می‌کردند و این موضوع در خاطرات دکتر صدیقی (وزیر کشور آن دوره) نیز نوشته شده است. از خصوصیات دکتر مصدق این بود که در کابینه با وزرا حرف می‌زد و از خصوصیات بارزش این بود که به تمام حرف‌ها گوش و بعد پاسخ می‌داد و آن پاسخ را به رای می‌گذاشت و تصمیم نهایی را که می‌گرفتند دکتر مصدق اعمال می‌کرد. در واقعه ۹ اسفند عده‌ای ریختند خانه دکتر مصدق و در را به روی او شکستند و قصد داشتند وارد خانه شوند و او را بکشند یا ببرند که از جمله این افراد شعبان جعفری، سرلشکر خسروانی، سپهبد بختیار و سرهنگ رحیمی بودند. وقتی آنها دستگیر می‌شوند و متهمان را بازجویی می‌کنند آقای مصدق گفت: «بروید ببینید با قوانین موجود ما باید اینها را در محاکم نظامی محاکمه کنیم یا در دادگاه‌های غیرنظامی عادی محاکمه کنیم. از او پرسیدند که آقا چه حکمی صادر می‌کند؟ که گفت هر چه قانون بگوید. گفتند آخر شبانه به منزل شما حمله کرده‌اند. پاسخ داد، ما روز اول که نخست‌وزیر شدیم گفتیم که اگر به من و خانواده‌ام حملاتی شد ما هیچ‌گونه شکایتی از آنها نداریم.» فردی که تفکری به این شکل قانونمند را داراست به هیچ وجه تحت تاثیر اطرافیان قرار نمی‌گیرد. در همین مساله نفت همیشه با مشاورانی قوی می‌نشست و تصمیماتی می‌گرفت و آخر سر دوباره بررسی می‌کرد که اگر تصمیم اشتباهی بود دوباره بر می‌گشت.

گفته می‌شود افراد دیگری نخست طرح ملی شدن نفت را مطرح کردند و سپس دکتر مصدق آن را عنوان کرد چرا این موضوع به اسم ایشان ثبت شده؟

در دوره ۱۴ مجلس شورای ملی که دکتر مصدق هم عضو آن بودند و نخستین دوره بعد از زمان رضاشاه است طرحی مطرح شد تحت عنوان اینکه برای ملی شدن صنعت نفت باید فکری شود. دکتر مصدق در آن زمان مطرح می‌کند در شرایط موجود که روس‌ها در ایران هستند و متفقین هنوز از ایران نرفته‌اند و خاک ما هنوز تحت سیطره آنها است بحث ملی شدن نفت جایز نیست. در آن زمان بیشتر به دنبال این بودند که قرارداد قوام ساچیکف حل شود. قوام‌السلطنه نخست‌وزیر نفت قراردادی را با ساچیکف نماینده روس‌ها امضا کرده بود مبنی بر اینکه نفت شمال ایران در اختیار روس‌ها قرار گیرد و حزب توده هم مصرانه می‌خواست که آن را تصویب کند. دکتر مصدق هم این قرارداد را رد نکرد چرا که روس‌ها آن موقع قوای‌شان را تا شریف آباد قزوین آورده بودند و در آنجا طبق یک ماده واحده‌ای پیشنهاد کرده در شرایط موجود چون قوای متفقین در ایران هستند و اعلام کردند که چون شرایط غیرعادی است به هیچ وجه در مورد نفت اظهارنظر نمی‌کنند و هر گروه و دسته‌ای که در این مورد اظهارنظر کند باید با دستور مجلس و زیر نظر آن باشد و اگر غیر از این باشد آن فرد باید در دادگاه محاکمه شود و حداقل حکمش هم بین شش تا هفت سال محرومیت از خدمات دولتی است. این وقفه به ملی‌شدن صنعت نفت کمک کرد و بهترین ماده‌ای بود که هم قوام‌السلطنه را نجات داد و هم روس‌ها را از ایران بیرون کرد. موقعی که این مساله پخته شد پیشنهاد ملی شدن صنعت نفت را دکتر سیدحسین فاطمی در منزل آقای سید محمود نریمان به دکتر مصدق داد و جبهه ملی از طریق فراکسیون آن را طرح کرد و نتیجه داد.

داستان نشستن آقای بازرگان روی صندلی رییس انگلیسی شرکت نفت چه بوده؟

بر اساس مطالعات تاریخی مرحوم مهندس بازرگان در مبارزات ملی شدن صنعت نفت نقش مهمی نداشت اما در عین حال آدم بسیار موثری در این زمینه بوده است. ایشان در جنبش ملی شدن نفت هم از نظر تحصیلات دانشگاهی و هم از نظر ارتباط با جامعه آزادیخواه نقش موثری داشتند.

زمانی که ملی شدن نفت تحقق پیدا کرد و اصل ملی شدن آن تصویب شد قرار بر این شد که یک هیات برای سرپرستی وزارت نفت و تحقق امر خلع ید به جنوب اعزام شود که به ضرورت قانون انتخاب کمیسیونی متشکل از وکلای مجلس سنا، وکلای مجلس شورای ملی و هم متخصصان تشکیل شده باشد. در این امر از مرحوم مهندس حسیبی که نقش موثری برای انتخاب اعضای این هیات داشت می‌خواهند که افرادی را که آگاهی خاص در زمینه نفت دارند، معرفی کند. مهندس حسیبی نیز مهندس بازرگان را معرفی می‌کند. بر اساس خاطرات دکتر مصدق، مهندس بازرگان استادی متدین و طرفدار حرکت مردمی بودند.

تحصیلات مهندس بازرگان هم مربوط به نفت بود و با در نظر گرفتن تحصیلات مربوط به نفت ایشان و از طرف دیگر تاسیس انجمن مهندسین اسلامی در دانشگاه تهران که باعث‌شده بود بیشتر مهندسین در رشته‌های مختلف از جمله نفت و رشته‌های فنی دیگر عضو آن شوند، وی گزینه مناسبی برای این کار و عضویت در شورای خلع ید بود. از این رو مهندس حسیبی با مهندس بازرگان صحبت می‌کند و به ایشان پیشنهاد می‌کند یکی از اعضای هیات خلع ید شود و به خوزستان برود. مهندس حسیبی به دلیل اعتقاداتی که به مبانی مذهبی داشتند به توصیه مهندس بازرگان برای این کار استخاره می‌کنند که آیه‌ای از قرآن می‌آید که در آن تاکید شده که بروید و در کاری که متعلق به مردم است شرکت کنید خداوند هم یار و مددکار شما است (نقل به مضمون). در نتیجه ایشان و هیات همراه‌شان برای مساله خلعیت از تهران به آبادان حرکت می‌کنند. از آنجا که مهندس بازرگان این کار را وظیفه شرعی خود نیز می‌دانستند مصمم‌تر به سمت جنوب می‌روند. روزی که رییس شرکت نفت که نماینده انگلستان برای مذاکره با هیات اعزامی بوده همه را به دفتر شرکت نفت دعوت می‌کند آنجا بوده که مهندس بازرگان بر صندلی ریاست می‌نشیند و می‌گوید از این به بعد ما خودمان باید همه چیز را اداره کنیم و از همین جا نیز مقدمات تثبیت احقاق خلعیت شروع می‌شود.

در بعضی از جاها مطرح می‌شود که دکتر فاطمی چون پیشنهاد را داده نقش موثرتری داشته. هیچ‌وقت بین ایشان با دکتر مصدق اختلاف نبود؟

هیچ‌وقت اختلافی بین این دو نفر نبوده است. البته دکتر فاطمی تندتر فکر می‌کرد که آن هم طبیعی است چرا که به خاطر خصوصیات جوانی‌اش و به دلیل اینکه تازه وارد سیاست شده بود طبیعی بود که تندتر حرکت کند. اما آنها اختلاف اندیشه نداشتند و فقط در طریق حرکت تفاوت داشتند؛ یکی کندرو بود و دیگری تند می‌رفت. دکتر فاطمی تا لحظه آخر تسلیم دکتر مصدق بود و او را تایید می‌کرد. وقتی خاطراتش را می‌خوانید، می‌گوید آن لحظه‌ای که داشتند من را برای اعدام می‌بردند نامه‌ای به آقای سیدرضا زنجانی نوشتم که آیا آن پیرمرد در مورد من چه فکری خواهد کرد و اصلا از من راضی است یا نه. یا مثلا نامه دیگرش این است که آقای زنجانی شما که می‌توانید با دکتر مصدق در ارتباط باشید از او بخواهید که من را راهنمایی کند که در دادگاه چگونه دفاع کنم. مثل بعضی از آقایان که ضعف نشان دادند یا در کمال قدرت دفاع کنم؟ که ایشان در کمال قدرت هم دفاع کردند.

اگر این تندروی‌ها نبود و شاه نگران نمی‌شد که تغییر سلطنت نخواهد داشت کمتر سختگیری می‌کرد.

دکتر مصدق این اطمینان را به شاه داده بود و اعلام کرده بود که من را به دلیل آنکه در زمان پدرت از تبعید نجات دادی به هیچ عنوان فکر تغییر نظام را ندارم و این کار را نخواهم کرد. ما می‌بینیم که همه مکاتبات دکتر مصدق که من همه را منتشر کرده‌ام به این شکل است: «علیحضرت همایونی شاهنشاهی» زمانی که ما به عنوان عناصر جبهه ملی در زندان قزل قلعه حبس بودیم تعدادی از اعضای کنگره جبهه ملی و تعدادی از دانشجویان را گرفته بودند و در آنجا نگه می‌داشتند. چهار یا پنج ماهی گذشت و هیچ کدام از دانشجویان را آزاد نکردند در شرایطی که موقع امتحانات دانشجویان بود و ما احساس کردیم که آنها را باید آزاد کنند و از این رو اعتصاب غذا کردیم. روز اول تا ششم هیچ‌کس توجهی نکرد، روز هفتم من و مرحوم داریوش فروهر و مرحوم قاسمی را در آمبولانس گذاشتند و بردند در خیابان سوم اسفند در دادسرای نظامی، ۱۰ دقیقه‌ای که ما نشستیم دکتر صدیقی، الله‌یاری و آقای دکتر سنجاقی را هم از زندان قصر آوردند. کمی بعد سرلشگر فولادوند و سرهنگ بهزادی هم رسیدند. وقتی دکتر صدیقی حال نزار ما را دیدند، پرسیدند چی شده؟ ما هم شرح ماوقع را گفتیم. پرسیدند خواسته‌تان را بگویید.

ادامه در صفحه ۴

حاشیه‌سیاست

انتقاد پایگاه هاشمی از صدا و سیما

■ پایگاه اطلاع‌رسانی آیت‌الله هاشمی رفسنجانی از صدا و سیما انتقاد کرد. این پایگاه در یادداشت کوتاهی نوشت: انتخابات داخلی هیات رییسه مجلس خبرگان رهبری به پایان رسید و روسیاهی به اسلام ایرانی ماند که هرچه بر طبل تفرقه و حرمت‌شکنی کوبیده بود با حسن تدبیر دو یار دیرین انقلاب ناکام ماند و رهبر معظم انقلاب نیز تفرقه و حرمت‌شکنی‌ها را برای چندمین بار تقبیح کردند و حسن تدبیر یاران انقلاب را ستودند. سوال اینجاست چه محوری تاکنون از تحقق منویات رهبری در تحقق وحدت حداکثری با شکستن نصایح ایشان در اخلاق‌گرایی رسانه‌ای جلوگیری کرده؟ صدا و سیمایی که همچنان اتاق فکر «مرگ بر هاشمی» در آن اقدامات منجر به ضربه به نظام در امنیت کامل پابرجاست.

مساجد کشور یک ساعت پیش از تحویل سال باز است

■ مرکز رسیدگی به امور مساجد با ابلاغ بخشنامه‌ای از ائمه جماعات خواسته است ضمن باز کردن مساجد یک ساعت پیش از تحویل سال نو، بر قرائت ادعیه توسل و تحویل سال به صورت جمعی اهتمام ورزند. به گزارش فارس، مرکز رسیدگی به امور مساجد در بخشنامه‌ای که به امضای حجت‌الاسلام والمسلمین حسین ابراهیمی رسیده، بر اهتمام ائمه جماعات مساجد کشور به منظور برگزاری مراسم تحویل سال نو در مساجد تأکید کرده است.

حضور متکی در سفارت ژاپن

■ وزیر خارجه سابق کشورمان با حضور در سفارت ژاپن در تهران، دفتر یادبود جانباختگان زلزله و سونامی اخیر در این کشور را امضا کرد. به گزارش فارس، منوچهر متکی وزیر امور خارجه سابق کشورمان دیروز با حضور در سفارت ژاپن در تهران ضمن دیدار با «کین ایچی کومانو» سفیر ژاپن، دفتر یادبود جان‌باختگان زلزله و سونامی اخیر در این کشور را امضا کرد. متکی با امضای این دفتر یادبود که به همین منظور گشایش یافته بود، عنوان کرد: مردم ژاپن در دوران مسوولیت اینجانب در ژاپن که ما با زلزله‌ها و حوادثی در کشورمان مواجه بودیم، عمیق‌ترین همدردی‌ها را ابراز داشتند. «کین ایچی کومانو» سفیر ژاپن نیز در این دیدار از حضور متکی به عنوان اولین فردی که با حضور در این سفارت دفتر یادبود قربانیان زلزله و سونامی اخیر را امضا کرده و همچنین از ابراز همدردی وی قدردانی کرد و گفت: دو ملت ایران و ژاپن با حفظ دوستی‌ها همواره در شادی‌ها و غم‌ها در کنار یکدیگر بوده‌اند.

هواپیما برای ایرانیان در ژاپن

■ ایران قصد دارد با پروازی اختصاصی اتباع خود را که قصد خروج از ژاپن دارند، به ایران بازگرداند. به گزارش دادنا به نقل از وب سایت سفارت ایران در توکیو بر اساس اطلاعیه شماره پنج، شرکت ایران‌ایر قصد دارد با ارسال هواپیما، هموطنان عزیزمان را به کشور بازگرداند. این در حالی است که طبق اطلاعیه شماره چهار مراسم نوروز در توکیو لغو شده است. این کار در جهت ابراز همدردی با بازماندگان قربانیان صورت می‌گیرد. سفارت ایران در توکیو همچنین اعلام کرده دانشجویان ایرانی مقیم سندایی همگی سالم بوده و تاکنون گزارشی مبنی بر فوت یا جراحت ایرانی‌ها را دریافت نکرده است.

کناره‌گیری مدیرعامل برنا

■ معاون فرهنگی و آموزشی سازمان ملی جوانان و مدیرعامل خبرگزاری برنا از سمت‌های خود کناره‌گیری کرد. به گزارش فارس، پرویز کرمی از سمت‌های معاونت فرهنگی و آموزشی سازمان ملی جوانان و مدیرعاملی خبرگزاری برنا، کناره‌گیری کرد. پرویز کرمی فعال مطبوعاتی پیش از این با حکم مهرداد بذرپاش، معاون سابق رییس‌جمهوری و رییس سابق سازمان ملی جوانان به سمت معاون فرهنگی و آموزشی سازمان ملی جوانان و مدیرعامل خبرگزاری برنا منصوب شده بود. البته چندی پیش «فارس» از انتصاب امیرحسین انبارداران روزنامه‌نگار سابق روزنامه کیهان به این سمت خبر داده بود.

توضیحات فرزند آیت‌الله حائری درباره پرونده برادرش

■ فرزند آیت‌الله حائری‌شیرازی و رییس دفتر نماینده پیشین ولی‌فقیه در استان فارس در گفت‌وگو با مهر در رابطه با صدور حکم برای برادرش به دلیل ارتکاب زمین‌خواری توضیحاتی ارایه کرد. آیت‌الله حائری‌شیرازی در زمان تصدی مسوولیت نمایندگی رهبری و امامت جمعه شیراز در راستای درگیر کردن شهرنشینان با امر تولید، طرحی را ارایه داد به نام «فلاحت در فراغت» که بتواند بهره‌برداری پسآب مصرفی شهرها یا آب‌های سطحی احیای زمین‌های موات اطراف شهر را ممکن سازد و زمین‌های احیا شده پس از تاسیس باغ‌های کوچک به شهروندان داوطلب به قیمت تمام شده واگذار شود. این طرح با سیر همه مراحل قانونی منجر به تاسیس ۱۴ هزار باغچه و باغ، ۱۰۰۰ تا ۲۷۰۰ مترمربعی شد که بخش اعظم آن به کارمندان دولت و بقیه نیز به افراد علاقه‌مند دیگر واگذار شد. وی با همکاری اشخاص دیگری شرکت عمران و توسعه طوبی فارس را تاسیس کرد و با خرید زمین از کشاورزان به قصد تبدیل آن به باغ، به پیش فروش آنها اقدام کرد.